

підривання довіри; в) вербальна інсинуація – створення підстав негативного сприйняття соціального іміджу кого-небудь.

Мова є універсальним засобом спілкування, накопичення і передання інформації, навчання, виховання та формування духовного світу. Культура спілкування нерозривно пов'язана як із внутрішньою культурою людини, так і з культурою її поведінки. Вона включає в себе і способи людської взаємодії, і емоційного ставлення людини до інших людей та навколишніх явищ, і виражальні способи спілкування, і культуру мовлення, і вміння правильно поводитися в різних ситуаціях.

Список використаної літератури:

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. 205 с.
2. Ковальова Т.В. Мовні конфлікти як об'єкт державного регулювання. *Теорія та практика державного управління*. Вип.1 (28). URL: 15.pdf - STDU Viewer*Free for non-commerdal.use (дата звернення: 22.12.2021)
3. Куц Ю. Етнополітичні державні процеси в Україні: управлінський аспект : монографія. Харків : «Магістр», 2002. 204 с.
4. Михальчук О. «Мовна поведінка» як категорія української соціолінгвістики. *Мова і суспільство*. 2014. Вип.5. С. 28-39.
5. Музика О. Психологічні механізми конфліктів в умовах цілісно-мовленнєвої взаємодії. *Мовні конфлікти і гармонізація суспільства* : матеріали наук. конференції, м. Київ, 28-29 травня 2001 р. Київ : Видав.-поліграф. центр «Київський університет», 2002. 222 с.

Лаврик Наталія Вікторівна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Агарков Олег Анатолійович

доктор політичних наук, професор,

професор кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

РОЛЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАЦІЙНИХ НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Роль університету у підготовці випускників у різних галузях для задоволення потреб ринку зосереджується не лише на академічних досягненнях, а й на загальних навичках або «м'яких навичках», необхідних для конкуренції на світовому ринку. Крім того, зараз роботодавці надають

великого значення загальним навичкам і особистості при виборі своїх майбутніх працівників. Комунікативні навички є компонентами загальних навичок, які були визначені як центр уваги в університетах [2]. Навички спілкування важливі особливо під час процесу пошуку роботи. Випускника перевірятимуть на комунікабельність під час співбесіди. Тому університети мають забезпечити здобувачів вищої освіти здатністю чітко та ефективно спілкуватися.

Загалом комунікацію можна визначити як процес обміну інформацією від особи, яка надає інформацію за допомогою вербальних і невербальних методів, до особи, яка отримує інформацію. Найпоширенішим методом спілкування є вербальний, з використанням певної мови, де є двосторонній процес із зворотним зв'язком отримання повідомлення. Спілкування також передбачає обмін ідеями, думками та інформацією з певною метою. Крім усного спілкування, обмін інформацією також може здійснюватися за допомогою символів або знаків.

Комунікація також визначається як обмін і надання сенсу, що відбувається одночасно через символічну взаємодію [7]. Вважається, що спілкування починається, коли повідомлення або інформація передається від відправника до одержувача через інструмент або канал, а потім одержувач дає зворотній зв'язок [8]. Виходячи з цих визначень, елементи комунікації включають особу, яка надає інформацію, інформацію та зворотній зв'язок одержувача, а повторення цих процесів створює розвиток знань.

У дослідження комунікативних навичок серед здобувачів вищої освіти виявлено, що позитивне комунікаційне середовище дає можливість здобувачам вищої освіти навчитися спілкуватися і, таким чином, мати кращі навички спілкування. Тому здобувачам вищої освіти потрібно давати можливість спілкуватися, щоб бути краще підготовленими для ринку праці після навчання. Комунікація ефективніша, якщо одержувач (інформації) може зрозуміти та відпрацювати навички. Крім того, спілкування буде більш значущим, якщо під час процесу спілкування будуть враховані фізичні, духовні та соціальні фактори.

Будучи здобувачам вищої освіти, який готується розпочати професійну реалізацію, він або вона повинні скористатися можливістю в будь-якій діяльності, яка розвиває навички спілкування в більш широкому та повному аспекті, щоб навички спілкування можна було повністю розвинути. Здобувачі вищої освіти повинні докласти зусиль, щоб розвинути свої комунікативні навички, щоб мати змогу досягти успіху в обраній професії. Існує багато типів комунікативних навичок, але, як правило, це навички усного та письмового мовлення. Науковці виділяють три типи комунікації: міжособистісна комунікація, управлінська комунікація (спілкування в групі) та публічна комунікація (мовлення). Процес комунікації зазвичай складається з чотирьох елементів: мовця, одержувача, каналу зв'язку та зворотного зв'язку. Деякі дослідники визначили комунікацію як вербальну комунікацію, письмову

комунікацію, невербальну комунікацію, слухання та надання зворотного зв'язку [5].

У той же час пропонується розглядати комунікацію як невербальні навички, надання зворотного зв'язку, представлення ідей усно та письмово, проведення презентацій і переговорів для досягнення мети та отримання підтримки/згоди. У нашому глобалізованому світі здобувачам вищої освіти необхідно оволодіти навичками спілкування в різних сферах культурних контекстах. Х. Харлак наголошує на необхідності, щоб здобувачі вищої освіти залучалися до діяльності, яка може розвивати їхні комунікативні навички, починаючи з першого року навчання в університеті.

Отже, університети повинні забезпечувати набагато більше заходів для розвитку комунікативних навичок студентів, щоб відповідати викликам глобалізованого світу. Тому метою цього дослідження було дослідити рівень комунікативних навичок (усних, письмових і соціальних навичок) серед студентів місцевих університетів [3, с. 71 – 76].

Вербальні комунікативні навички можна розвивати за допомогою таких заходів, як презентації, відкриті дискусії в групі. Крім того, навички вербальної комунікації також можна відпрацьовувати поза аудиторією за допомогою співбесід. Вербальна комунікація потребує одночасної роботи двох сторін, коли одна викладає свої ідеї, інша має слухати та давати зворотній зв'язок. Навички слухання можна представити як прояв інтересу та уваги до сказаного, хоча це не обов'язково демонструє згоду. Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати готовність слухати та приділяти увагу, поки інші люди говорять та виступають з презентаціями. Завдяки цьому вони зможуть запам'ятати те, що було представлено, визначити ключові питання та надати значення представленому. Слухач також повинен уміти оцінити думки та почуття того, хто дає інформацію.

Навички письмового спілкування може бути розвинений під час виконання письмових завдань і доповідей за академічною програмою в університеті. Хороші навички письмового спілкування вимірюються чіткістю письма, конструктивністю аргументів, використанням простих і зрозумілих речень і написанням з використанням академічного стилю письма. Письмове повідомлення також стосувалося двох сторони, при цьому одержувач надсилає зворотній зв'язок, але вони не обов'язково повинні спілкуватися одночасно.

Письмовий зворотній зв'язок можна виміряти через здатність перекласти ідею та надати значення через письмову роботу.

Третім конструктом комунікативних навичок є соціальна комунікація. Є чотири підконструкції соціальної комунікації, а саме: ведення переговорів, мова, культура та ввічливість. Це можна практикувати під час групового обговорення чи групового проекту або. Здобувачі вищої освіти повинні обговорити та узгодити зі всіма учасниками хід проекту. Інша навичка, яка є важливою для вміння спілкуватися, це вміння ініціювати дискусію, вміння сприймати критику, співпрацювати та вміння робити стислі висновки з дискусій. Соціальна комунікація також передбачає міжособистісне

спілкування, яке є здатністю спілкуватися віч-на-віч. Цей вид спілкування передбачає здатність співпрацювати та вести переговори з людьми різного походження [3].

Комунікативні навички слід культивувати на кожному курсі, і викладачі повинні відігравати більш значущу роль у цьому процесі. Викладачі повинні давати конструктивний відгук про презентації та спілкування здобувачам вищої освіти навички, де це можливо. З іншого боку, здобувачі вищої освіти повинні брати активну участь у будь-якій діяльності, яка розвиває їхні навички спілкування.

Позитивне середовище для спілкування дає здобувачам вищої освіти можливість практикувати свої навички спілкування та участі в активному навчанні. З огляду на це, викладачі повинні створювати якомога більше навчальних заходів, щоб стимулювати надати здобувачам вищої освіти можливість практикувати та розвивати свої комунікативні навички.

Здобувачі вищої освіти не тільки розвивають свої комунікативні навички через обговорення та презентації на парах, але й знайомляться з ситуаціями спілкування в реальному світі. Тому навчальний процес має бути вдосконалено, щоб допомогти нашим студентам університету розвивати та вдосконалювати свої комунікативні навички, що є важливими для їх майбутнього розвитку кар'єри.

Список використаної літератури:

1. Cleland J., Foster K., Moffat, M. Undergraduate students attitudes to communication skills learning differ depending on year of study and gender. *Medical Teacher*. 2005. № 27 (3). P. 246-251.
2. Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia. *Modul Pembangunan Kemahiran Insaniah (Soft Skills) untuk Institusi Pengajian Tinggi Malaysia*. Penerbit Universiti Putra Malaysia, 2006.
3. Harlak H., Gemalmaz A., Gurel F. S., Dereboy C., Ertekin K. Communication skills training: Effects on attitudes toward communication skills and empathic tendency. *Education for Health: Change in Learning and Practice*. 2008. № 21 (2). P. 76.
4. Ihmeideh F. M., Ahmad A., Al-Dababneh K. A. Attitude toward communication skills among students' teachers' in Jordanian Public Universities. *Australian Journal of Teacher Education*. 2010. № 35. P. 1-11.
5. Nur'ashiqin Najmuddin. Instrumen kemahiran generik pelajar pra-universiti berasaskan penilaian oleh pensyarah. Tesis yang tidak diterbitkan, Doktor Falsafah, Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia. 2010.
6. Rodiah Idris. Pemeriksaan Ciri-ciri Psikometrik dan Pembentukan Penanda Aras Pentadbiran Kemahiran Genarik. Tesis yang tidak diterbitkan, Doktor Falsafah, Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia. 2010.
7. Seiler W. J., Beall M. L. *Communication: Making connections* (6th. ed). Boston : Allyn & Bacon. 2005.

8. Sulaiman Masri. Media dan Komunikasi dalam Bahasa Melayu. Malaysia : Fajar Bakti. 1997.

Леонова Ліана Романівна

*здобувачка магістратури кафедри психології
Вищого навчального приватного закладу
«Дніпровський гуманітарний університет»*

Науковий керівник:

Корсунська Вікторія Валентинівна
*старший викладач кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету*

**ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ, ЩО МОЖЕ
СТАТИ ОДНІЄЮ ІЗ СТОРІН БУЛІНГУ**

Проблема насильства у закладах освіти була і залишається актуальною для системи освіти як України, так і інших країн.

За останні роки наша держава зробила великий прорив у правовому регулюванні даної проблеми, закріпивши визначення булінгу у законодавстві та встановивши відповідальність за нього.

У кожному закладі освіти все частіше підіймають тему булінгу під час профілактичних бесід, виховних годин, батьківських зборів.

Майже до кожного закладу середньої освіти приходять представники правоохоронних сфер, які роз'яснюють молодшому поколінню що таке юридична відповідальність, як вона поширюється на булерів, а також способи захисту від насильства у закладі освіти.

Тобто просвітницька робота здійснюється максимально широко, і дійсно, ситуація з питання протидії булінгу в освітніх закладах суттєво покращилась, порівняно з минулими роками.

Але ми все одно чуємо про величезну кількість випадків жорстокості у закладах освіти. Більш того, на сьогодні найпоширенішими є випадки насильства в онлайн просторі. Тобто булінг вийшов на новий рівень, що дало йому можливість залишатися безкарним і більш жорстоким. Тоді якими ж заходами ми можемо змінити ситуацію? Вбачаючи, що правове регулювання може лише на час стримати булінг, але не вирішить саму проблему, ми маємо звернути увагу саме у корінь булінгу. Що є першоджерелом насильства у закладах освіти? Невже девіантна поведінка з'являється у дитини лише у школі?

Для того, щоб розібратися у цьому питанні потрібно зануритись у життя дитини з самого народження. Уявімо народження дитини: малюк прийшов у цей світ, він чистий, щирий, сонячний, він не знає, що таке жорстокість,